MISAO.HR
Odraz hrvatske stvarnosti

Foto: Wikipedia

Kralj Tomislav u hrvatskoj likovnoj umjetnosti

Kultura

15. kolovoza 2025.

Predodžbe srednjovjekovnih vladara tijekom 19. i 20. stoljeća, pored estetske su dimenzije, uključivale i onu izvanumjetničku, koja se odnosila na problematiziranje tada aktualne hrvatske realnosti. Drugim riječima , nastojanja za političkim i društvenim oporavkom hrvatskog društva u to je vrijeme bio potaknut procesom ponovnog osmišljavanja prošlosti, što je pak pokrenulo reimaginaciju sadašnjosti.

Piše: Ivona Smolčić

Revitalizacija dionica nacionalne povijesti u likovnoj umjetnosti

Upravo stoga, nastojalo se revitalizirati točno određene dionice nacionalne povijesti ne bi li se nacija stalno iznova obnavljala, prolazeći u sadašnjosti svoje najslavnije dane, tzv. zlatno doba.

U tom smislu, likovno bavljenje nacionalnom tematikom imalo je šire, nacionalne ciljeve, a u središtu interesa devetnaestostoljetnih i dvadesetostoljetnih likovnih umjetnika bio je prvi hrvatski kralj Tomislav.

S obzirom na nedostatne historiografske podatke o Tomislavovu fizičkom izgledu, likovnjaci su imali značajnu dozu slobode, pa je u prvi plan postavljen dojam ili doživljaj prvog hrvatskog vladara kao simbola čitavog kolektiva.

Kralj Tomislav bio je “modeliran” u skladu s političkim i društvenim okolnostima

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.

U redu

mobilizacijskim potrebama hrvatskog naroda u okolnostima kad se od njega tražilo isticanje samostalnosti i neovisnosti kako u odnosu na Monarhiju tako i na Kraljevinu Jugoslaviju.

HR

Reljef iz 11. stoljeća – dio krstionice kapele svetog Ivana u Splitu

Prvi prikaz hrvatskog narodnog vladara je reljef iz 11. stoljeća, koji je bio dio krstionice u kapeli svetog Ivana u Splitu. Na tom se reljefu nalazi lik vladara na čijoj je glavi kruna, a koji u rukama drži znak vladarske časti u obliku kugle i križa. Uz vladara je lik koji stoji te u ruci drži povelju, dok drugi lik leži ispred vladara, čime mu iskazuje najdublje poštovanje.

Reljef ujedno donosi i prikaz hrvatske vladarske krune. U liku vladara pojedini su autori prepoznavali Krista kao Spasitelja, poput Frane Bulića i Luke Jelića, dok su drugi vidjeli hrvatskog kralja, poput Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ljube Karamana. Danas je prevladalo mišljenje da ploča prikazuje hrvatskog vladara na prijestolju te da je ona dio oltarne pregrade krunidbene bazilike hrvatskih kraljeva, crkve sv. Petra i sv. Mojsija u Solinu, tzv. Šuplja crkva (E.Dyggve).

Prva slika kralja Tomislava datira iz 1888. godine

Prva slika koja prikazuje kralja Tomislava, odnosno njegovu krunidbu, datira iz 1888. godina te se naziva Tomislav, prvi hrvatski kralj autora Ferdinanda Quiquereza. Slika prikazuje dalmatinske vojvode koji pozdravljaju ujedinjenje Hrvatske i Dalmacije te prisežu Tomislavu na Duvanjskom polju.

Ferdinand Quiquerez, Tomislav, prvi hrvatski kralj, ulje na platnu, platno 63 x 86,5 cm,
okvir 90 x 107 cm,
Zagreb, 1888.,
Hrvatski povijesni muzej

Tomislav je prikazan s bradom i brkovima, što se u slikarstvu često koristilo kao simbol markantnosti, dostojanstva i suvereniteta. Poruka slike je jasna, a to je želja za ujedinjenjem razjedinjene domovine, odnosno Dalmacije s kopnenim dijelom Hrvatske jer je Tomislavov lik simbol ujedinjenih hrvatskih zemalja, kao i otpora stranim silama (Bugarima i Ugarima).

Njegova je krunidba evocirala hrvatsku srednjovjekovnu suverenost i naposc, povijesno pravo Hrvata na svoj prostor, iz čega proizlazi

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.

HR

Ciklus Medovićevih slika

Posebno treba izdvojiti ciklus Medovićevih slika unutar Zlatne dvorane u Odjelu za bogoštovlje i nastavu Zemaljske vlade u , odnosno nekadašnjeg Narodnog doma.

Prva u ciklusu je Splitski sabor (kralja Tomislava) 925. godine. Ona je dovršena 1897. godine,a tom je prigodom objavljena i promidžbena knjižica s popratnim opisom slike autora povjesničara Kerubina Šegvića. Slika prikazuje crkveni sabor iz 925. godine na kojem se raspravljalo o bitnim crkvenim pitanjima, poput statusa narodnog jezika u hrvatskoj crkvi.

Mato Celestin Medović, Splitski sabor (kralja Tomislava) 925. godine, ulje na platnu, 303 x 216 cm, Zagreb, 1897., Hrvatski institut za povijest, Z

Iako je vladar prikazan u drugom planu, implicira se njegova snaga. Ono što posebno valja istaknuti jest da se naslikani povijesni događaj može interpretirati u tada suvremenom društveno-političkom ključu. Prema tome, Splitski sabor može predstavljati aluziju na kršćansku tradiciju i međunarodni položaj Tomislavova Kraljevstva prije formiranja realne unije s Ugarskom.

Ivekovićeva Krunidba kralja Tomislava

Oton Iveković i njegova slika Krunidba kralja Tomislava iz 1905. objavljena je u zborniku Matice hrvatske Hrvatsko kolo, a danas se nalazi u

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.

Krunidba kralja Tomislava, Oton Iveković, 1905. Hrvatski povijesni muzej, Zagreb

Na slici kralj jaše bijelog konja te ima krunu koja podsjeća na onu sa splitske krstionice te je raskošno odjeven. Cjelokupan je prikaz ne samo kralja nego i dvojice pravaša dodatno motiviran činjenicom što je slika nastala u vrijeme formiranja politike tzv. novoga kursa, pa se Kvaternikov i Starčevićev lik mogu tumačiti u svjetlu antihabsburške, odnosno antimađarske politike. Više je puta reproducirana 1925. godine, tijekom proslave jubileja 1000. godina Hrvatskog Kraljevstva.

Trepšeova Krunidba kralja Tomislava nastala 1925. godine

Godine 1925. nastalo je djelo Marijana Trepšea Krunidba prvoga hrvatskog kralja Tomislava 1925. godine. Riječ je o ekspresionističkom prikazu koje je unijelo modernitet u dotadašnju praksu prikazivanja Tomislavova lika.

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.

HR

Marijan Trepše, Krunidba kralja Tomislava, reprodukcija na suvremenoj razglednici

Naime, na slici je prikazan Tomislav kako podiže desnicu, dok se lijevom oslanja na mač, a okružen je gomilom koja ga pozdravlja. Prema tumačenjima, povijesni prizor u ovom smislu prerasta patetičnost povijesnih scena jer je vladarevo lice mirno, čime se sugerira mirnoća i sabranost političkih autoriteta, koja je potrebna u aktualnom trenutku. Upravo se taj element tumači kao inovativan jer se fokus sa zbivanja premetnuo na emociju.

Horvatovi radovi 1930-ih godina u svečanoj dvorani starog grada Ozlja

Josip Horvat Međimurac 1930-ih je godina za svečanu dvoranu staroga grada Ozlja naslikao tri djela, a to su: Krunidba kralja Tomislava, Dolazak Hrvata na Kosovo i Smrt Petra Svačića.

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.

Josip Horvat Međimurec, Krunidba kralja Tomislava, ulje na platnu, 304 x 446 cm, Zagreb, 1938., Hrvatski povijesni muzej

Sve tri slike dovršene su do 1941. godine. Horvatov prikaz Tomislavove krunidbe odvija se na povišenom oltarnom dijelu u crkvenom ambijentu. Kralj pritom kleči te se drži za mač, dok mu se biskup sprema položiti krunu na glavu. U njihovu okruženju smješteni su kraljica s pratnjom, crkveni velikodostojnici te niz velikaša.

Najpoznatiji prikaz Kralja Tomislava je Horvatova slika po narudžbi Antuna Rese

Iza cjelokupnog Horvatova opusa stoji Družba „Braća Hrvatskoga Zmaja“, budući da je autor radio po narudžbi Antuna Resa, imućnog industrijalca i člana Družbe. Kralj Tomislav na prijestolju drugo je Horvatovo djelo slične tematike, a pri izradi mu je poslužio reljef iz splitske krstionice. Slika prikazuje snažnog i monumentalnog vladara koji sjedi na svojem drvenom prijestolju i ozbiljnim izrazom lica gleda u daljinu. Smatra se najpoznatijim Tomislavovim prikazom uopće, a danas se nalazi u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu.

AGENCIJA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

*Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

POVEZANO

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.

23. svibnja 2025.

dizajnera i likovnog pedagoga iz BiH Antonija Džolana

13. travnja 2025.

HR

Najnovije

Škabrnja – zločin za koji nitko nije odgovarao

17. studenoga 2025.

Hrvatsku na Venecijanskom bijenalu predstavlja projekt nagrađivane umjetnice Dubravke Lošić Pr i povjerenika Branka Franceschija

17. studenoga 2025.

U Mostaru odavanje počasti žrtvama Vukovara i Škabrnje te obilježavanje uspostave HZ Herceg Bosne

17. studenoga 2025.

Policija će snimati javno okupljanje u Vukovaru: Na snazi i posebna regulacija prometa

17. studenoga 2025.

Matica hrvatska: U srijedu predstavljanje knjige “Zapisi o jednoj obitelji, Pejo Ravlić Dalmatin”

17. studenoga 2025.

KOLUMNE

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.

Zlatko Kramarić o Husserlu, Zweigu i Sloterdijku: Europa postoji samo dok postoji napor

Davor Velnić: Zlo i nakaznost

Jure intel

Miro Gavran: Dobra knjiga je danas važnija nego ikad

Radoslav Bužančić: Počeci Hrvatskog Kraljevstva

Glagoljica: Novi život starog pisma

Hrvatski Hašek i Ispravi.me

HR

PORTAL POKRENULA

maticahrvatska

INFORMACIJE

Impressum

Pisma čitatelja

Pratite nas

Copyright © 2025 Matica hrvatska

O Matici

Koristimo kolačiće kako bismo vam osigurali najbolje iskustvo na našoj web stranici. Ako nastavite koristiti ovu stranicu, pretpostavit ćemo da ste zadovoljni s tim.